

Procjenjivanje učenika, nastavnika i škola

Radni materijal 13: Opća načela za vrednovanje obrazovanja za demokratiju i ljudska prava

Obrazovanje za demokratiju i ljudska prava je dinamičan, sveobuhvatan i progresivan koncept. Zastupa ideju škole kao Zajednice učenja i podučavanja za život u demokratiji, koja uveliko nadilazi bilo koji pojedinačni školski predmet, klasično podučavanje u učionici ili tradicionalni odnos nastavnik-učenik (Vijeće Evrope, *Demokratsko upravljanje školama*, 2005., str. 80).

Vrijednosti, stavovi i ponašanje

Kako je već istaknuto u prvom dijelu ovog priručnika, obrazovanje za demokratiju i ljudska prava je primarno usmjeren na promjene vrijednosti i stavova – ali i ponašanja. Kao i kod svake druge evaluacije – bilo učenika, nastavnika ili škole – procjenjivanje dimenzija kao što su vrijednosti i stavovi izuzetno je zahtjevan posao budući da podrazumijeva rizik vrlo subjektivne interpretacije. Osim toga, vrijednosti i stavovi se ne izražavaju samo eksplicitno kroz određeno ponašanje, već i implicitno načinom rada, komunikacije i organizacije same škole.

Kako prikupiti podatke

Vrednovanje obrazovanja za demokratiju i ljudska prava u školi može se sprovesti na različite načine. Pokazatelji obrazovanja za demokratiju i ljudska prava pružaju tek opći okvir za uspostavljanje različitih načina prikupljanja podataka ili definisanja različitih metoda za dobijanje informacija.

U tu svrhu mogu poslužiti sljedeća pitanja (ibid., str. 81):

- **Šta:** Koje se informacije i naznake trebaju tražiti?
 - > Organizacija škole
 - > preovladavajuće vrijednosti u učionici
 - > razumijevanje ključnih koncepata
 - > odnosi autoriteta, itd.
- **Gdje:** Na koje se nastavno okruženje obrazovanja za demokratiju i ljudska prava odnosi dotični pokazatelj/podtema i gdje je to jasno uočljivo?
 - > predavanje u razredu
 - > jutarnji zbor učenika prije početka nastave
 - > rad u grupama u sklopu nastave obrazovanja za demokratiju i ljudska prava
 - > školske proslave
 - > sedmica projekata, itd.
- **Materijal:** Koji dokumenti mogu pružiti neophodne informacije?
 - > službeni dokument školske politike
 - > nastavni planovi i programi
 - > školski Statut
 - > učenička povelja
 - > etički kodeks nastavnika, itd.
- **Ko:** Koje osobe/interesne grupe mogu pružiti neophodne informacije?
 - > učenici
 - > nastavnici
 - > roditelji
 - > lokalna uprava
 - > NVO, itd.

- **Kako:** Na koji način će se prikupljati podaci, koji će se metod koristiti?
 - > upitnici
 - > ciljne grupe
 - > rasprave
 - > individualni intervjui
 - > Posmatranje, itd.